

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 105/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Milanom Vallom, Vajnorská 43, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C/320/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26C/320/2009 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26C/320/2009 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie **5 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **615,39 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jej práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26C/320/2009 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 105/2022-12 zo 17. februára 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Zo sťažovateľkou predstretého skutkového stavu a z priloženého spisového materiálu vyplýva, že v napadnutom konaní má procesné postavenie žalobkyne a žalobou podanou 21. decembra 2009 sa proti žalovaným v 1. až 6. rade domáha určenia neplatnosti zhromaždení spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov a ich záverov a neplatnosti zmluvy so správcovskou spoločnosťou.

4. Okresný súd takmer po roku odo dňa podania žaloby rozhodol uznesením č. k. 26C/320/2009-16 o zastavení konania pre prekážku litispendencie, ktoré však Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania sťažovateľky uznesením č. k. 5Co/44/2011-51 zrušil ako vecne nesprávne a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Podaním doručeným okresnému súdu 13. augusta 2010 sťažovateľka požiadala okresný súd o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu. Okresný súd až uznesením z 1. augusta 2011 vyzval sťažovateľku na dokladovanie jej majetkových pomerov a uznesením doručeným sťažovateľke 4. novembra 2011 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil za jej zástupcu Centrum právnej pomoci. Podaním doručeným sťažovateľke 4. januára 2013 okresný súd vyzval sťažovateľku na odstránenie väd žaloby. Sťažovateľka na výzvu okresného súdu reagovala podaním z 22. januára 2013. Okresný súd uznesením doručeným sťažovateľke 9. júna 2013 čiastočne žalobu odmietol; sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol zrušením odmietajúceho uznesenia a vrátením veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Prvé ústne pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 13. apríla 2015 a bolo odročené na 15. máj 2015 a následne znovu odročené na 8. september 2015. Pojednávanie uskutočnené 8. septembra 2015 bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľke bola uložená povinnosť upresniť svoj návrh vo veci samej a zdôvodniť návrhy na doplnenie dokazovania, čo sťažovateľka realizovala podaním z 29. septembra 2015. Okresný súd 6. júna 2016 doručil sťažovateľke uznesenie o nepripustení zmeny žalobného petitu, proti ktorému odvolanie nebolo prípustné. Výzva okresného súdu na zdôvodnenie návrhu na doplnenie dokazovania bola sťažovateľke doručená 15. februára 2018. Sťažovateľka na ňu reagovala podaním doručeným okresnému súdu 2. marca 2018. Pojednávania nariadené na 19. október 2018 a na 17. máj 2019, boli zrušené z dôvodov na strane súdu. Na základe zmeny rozvrhu práce okresného súdu bola vec od 4. júna 2019 pridelená novej sudkyni, ktorá 14. júna 2019 nariadila pojednávanie na 18. október 2019, ktoré však bolo odročené na neurčito z dôvodu nesplnenia podmienok pre jeho uskutočnenie. Ďalší termín pojednávania bol okresným súdom nariadený na 20. máj 2022, keď medzitým okresný súd riešil ukončenie zastupovania sťažovateľky. V priebehu napadnutého konania sťažovateľka doručila okresnému súdu viaceré sťažnosti na prietahy v konaní, a to prvú 8. novembra 2010, druhú 7. augusta 2015 a tretiu 13. marca 2019. Až v poradí jej tretia sťažnosť

na priet'ahy v napadnutom konaní bola listom podpredsedníčky okresného súdu z 9. apríla 2019 vyhodnotená ako dôvodná.

II.

Argumentácia s'ťažovateľky

5. Podľa s'ťažovateľky okresný súd o jej žalobe koná neefektívne a nevykonáva procesné úkony, ktoré by účinne smerovali k ukončeniu konania vo veci samej. Popisujúc priebeh napadnutého konania, je toho názoru, že všetky doterajšie procesné úkony a rozhodnutia okresného súdu v jej veci boli procesného charakteru a ich zámerom bolo nachádzanie procesných dôvodov, pre ktoré by súd mohol aspoň sčasti vybaviť jej vec bez nutnosti zaoberať sa jej podstatou (napr. uznesenia okresného súdu o zastavení konania a o čiastočnom odmietnutí žaloby, ktoré boli odvolacím súdom zrušené). Považuje za neprípustné, aby dôsledky nesprávnych rozhodnutí okresného súdu znášala v konečnom dôsledku ona, keď sa kvôli nim nedokáže účinne a efektívne domôcť meritórneho rozhodnutia o jej žalobe. Podľa s'ťažovateľky už len samotná dĺžka konania o jej žalobe v trvaní presahujúcom 10 rokov, počas ktorých okresný súd o jej žalobe meritórne nerozhodol, je sama osebe neprimeraná. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podala s'ťažovateľka viaceré s'ťažnosti na priet'ahy v konaní, k odstráneniu ktorých však dosiaľ nedošlo a priet'ahy v napadnutom konaní pretrvávajú. Podľa s'ťažovateľky predmet jej sporu nemožno považovať za skutkovo alebo právne zložitý a svojím konaním a procesnými úkonmi v napadnutom konaní nijako neprispela k priet'ahom v ňom. Je toho názoru, že z dôvodu priet'ahov v napadnutom konaní zotrúva v stave právnej neistoty a je nútená tolerovať systematické porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov v rámci správy bytového domu, v ktorom má trvalý pobyt, čo má značne nepriaznivé následky na jej psychiku.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika s'ťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom podaní č. k. 1SprV/130/2022 zo 14. marca 2022, vychádzajúc z upovedomenia o spôsobe vybavenia s'ťažnosti ev. č. Spr 2202/2015 z 1. októbra 2015, ktorá bola vyhodnotená ako neprípustná, a s'ťažnosti ev. č. 1SprV/112/2019 z 9. apríla 2019, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná, konštatoval, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v obdobiach od 10. januára 2014 do 18. júla 2014, od 21. júla 2014 do 3. februára 2015, od 11. februára 2016 do 3. novembra 2016, od 3. novembra 2016 do 7. septembra 2017, od 22. novembra 2019 do 30. júla 2020 a od 6. novembra 2020 do 11. novembra 2021, počas ktorých z objektívnych príčin, bez subjektívneho zavinenia zákonnej sudkyne, riadne nekonal, a to najmä z dôvodov nadmernej zaťažnosti sudcu a fluktuácie zamestnancov okresného súdu na všetkých pracovných pozíciách, v dôsledku čoho opakovane dochádza k prerozdeľovaniu spisov z oddelení odchádzajúcich sudcov medzi sudcov, ktorí zostávajú pôsobiť na okresnom súde. O nepriaznivej situácii z hľadiska personálneho obsadenia okresného súdu a množstva nevybavených vecí bolo viackrát upozorňované Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy súdov v oblasti personálnej, finančnej, organizačnej a ekonomickej, spolu so žiadosťou o riešenie tejto situácie, avšak bezúspešne. Zodpovednosť za túto situáciu a priet'ahy v napadnutom konaní preto nesie štát. Za súčasného personálneho stavu

je iluzórne domnievať sa, že je možné od ktoréhokolvek sudcu okresného súdu požadovať vybavovanie vecí v lehotách konformných s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Mnoho sudcov pracuje vo svojom voľnom čase, a to aj počas víkendov, pričom sú na hranici psychického a fyzického vyhorenia. Za prietahy v súdnych konaniach pred okresným súdom nenesie zodpovednosť okresný súd a jeho sudcovia, ale samotný štát. Ústavný súd žiada, aby konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na okresnom súde. Vo vzťahu k celkovej dĺžke napadnutého konania uvádza, že ju ovplyvnila aj skutočnosť, že sťažovateľka nebola v napadnutom konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom a opakovane doručovala okresnému súdu podania, častokrát vadné, vyvolávajúce zvýšenú obťažnosť až nemožnosť ich riadneho prejednaní, s ktorými sa musel súd procesne vysporiadať. V prípade, ak ústavný súd dospeje k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej vecí bez zbytočných prietahov bolo porušené, ústavný súd žiada, aby zväžil dôvodnosť a primeranosť ňou žiadaného finančného zadosťučinenia a nepriznal jej ho, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že jeho výšku neodôvodnila a v rámci upovedomenia o vybavení jej sťažnosti na prietahy ev. č. 1SprV/112/2019 z 9. apríla 2019 sa jej podpredsedníčka okresného súdu za vzniknuté prietahy ospravedlnila.

7. Prílohou vyjadrenia okresného súdu bolo vyjadrenie súčasnej zákonnej sudkyne, ktorá uviedla, že všetky konkrétne obdobia, v ktorých podľa sťažovateľky malo dôjsť k prietahom v napadnutom konaní, časovo predchádzajú dátumu pridelenia jej vecí, a preto sa k nim bližšie nevyjadřila. Po pridelení vecí bol 14. júna 2019 nariadený termín pojednávania na 18. október 2019. Na tomto pojednávaní bolo zistené, že nie sú splnené podmienky na jeho uskutočnenie, keďže došlo k vypovedaniu plnej moci zo strany právneho zástupcu žalovaných v 1. až 4. rade a 6. rade, o čom okresný súd nemal vedomosť, a tiež k úmrtiu žalovanej v 3. rade. Uvedené pojednávanie bolo preto odročené na neurčito. Následne okresný súd 21. októbra 2019 preveroval úmrtie žalovanej v 3. rade a vedenie dedičského konania po nej, 21. novembra 2019 opätovne vyzval právneho zástupcu žalovaných v 1. až 4. rade a 6. rade, aby okresnému súdu doručil oznámenie o vypovedaní plnej moci, 31. júla 2020 vyzval žalovaných v 1., 2. a 4. rade na doručenie oznámenia, kedy došlo k vypovedaniu ich plnej moci (žalovaná v 2. rade oznámila okresnému súdu dátum ukončenia právneho zastupovania pôvodným právnym zástupcom až 23. apríla 2021, pozn.), a uznesením z 5. novembra 2020 rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičkou pôvodne žalovanej v 3. rade. Keďže okresný súd zistil, že žalovaný v 6. rade vstúpil do likvidácie, 10. novembra 2021 vyzval sťažovateľku, aby sa vyjadřila, či trvá na podanej žalobe (sťažovateľka oznámila okresnému súdu, že na podanej žalobe trvá 16. decembra 2021, pozn.). Dňa 14. januára 2022 okresný súd vykonal dožiadanie na zistenie aktuálnej adresy pôvodného právneho zástupcu žalovaných, ktorého následne 11. februára 2022 pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty vyzval na doloženie dokladu o vypovedaní plnej moci všetkým zastupovaným žalovaným. Dňa 8. marca 2022 bol vo veci sťažovateľky určený termín pojednávania na 20. máj 2022.

8. Podľa zákonnej sudkyne vo veci žaloby sťažovateľky nebolo dosiaľ meritórne rozhodnuté z dôvodu úmrtia jednej zo žalovaných, keď bolo nutné rozhodnúť o pokračovaní v konaní s dedičkou a tiež z dôvodu, že sa napriek viacerým výzvam okresného súdu nepodarilo zabezpečiť doklad o ukončení právneho zastupovania žalovaných v 1., 3., 4. a 6. rade, a z dôvodu nereagovania časti žalovaných na výzvy súdu, resp. nepreberanie súdnych zásielok. V období medzi jednotlivými úkonmi zákonná sudkyňa v napadnutom konaní nekonala z dôvodu zaťaženia oddelenia 3C, ktorého je sudkyňou, a vybavovania viacerých prednostných vecí, opakovaných personálnych

zmien v oddelení, najmä na poste asistentky, čo si vyžadovalo dlhší čas na prebratie a spracovanie celej pridelenej agendy, dlhodobej neprítomnosti vyššieho súdneho úradníka a spomalenia vybavovania agendy v obdobiach jednotlivých vln ochorenia COVID-19 od roku 2020 v zmysle predmetných prijatých opatrení. Napokon, dĺžka napadnutého konania do pridelenia veci súčasnej zákonnej sudkyne bola významne ovplyvnená viacerými doplňujúcimi podaniami sťažovateľky, upravujúcimi petit jej žaloby.

III.2. Replika sťažovateľky:

9. K stanovisku okresného súdu sa sťažovateľka vyjadrila podaním z 12. apríla 2022. Podľa jej názoru okresný súd *de facto* uznal jej tvrdenia o tom, že v napadnutom konaní dlhodobo a opakovane dochádza k zbytočným priet'ahom a nečinnosti okresného súdu. Skutočnosti uvádzané okresným súdom v jeho stanovisku (napr. preťaženosť súdu, resp. jeho sudcov) nemajú podľa nej v konaní o jej ústavnej sťažnosti relevanciu. Sťažovateľka nevníma žiaden rozdiel v zodpovednosti štátu ako takého, resp. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredného orgánu štátnej správy, zabezpečujúceho výkon správy súdov a zodpovednosti konkrétneho súdu/sudcu, vykonávajúceho navonok súdnu moc ako jednu zo zložiek štátnej moci. Odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu uvádza, že pre posúdenie otázky, či v napadnutom konaní došlo zo strany okresného súdu k porušeniu jej základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov, nie je podstatné, aká je priemerná vyťaženosť alebo celková efektivita práce sudcov konkrétneho súdu, keďže ako žalobkyňa nemá možnosť obrátiť sa so svojou vecou na žiaden iný súd, ako ten, ktorý je v jej veci príslušný na konanie a rozhodnutie. Nemožno preto od nej spravodlivo požadovať, aby znášala negatívne dôsledky skutočnosti, že práve v jej veci príslušný súd, resp. jeho sudcovia sú nadpriemerne zaťažení nápadom nových, resp. pridelených vecí. Napadnuté konanie je podľa sťažovateľky už od jeho začiatku poznačené nečinnosťou okresného súdu, o ktorú sa nepričinila a jej dôvodom nemôže byť ani právna a skutková zložitnosť prejednávanej veci, ale výlučne postup okresného súdu. Vo vzťahu k okresným súdom namietanému priznaniu finančného zadosťučinenia sťažovateľka uvádza, že už v ústavnej sťažnosti jasne poukázala na konkrétne okolnosti jej prípadu spočívajúce v opakovanej a dlhotrvajúcej nečinnosti okresného súdu, bez zjavnej príčiny, ktorú by bolo možné pričítať jej konaniu, alebo skutkovej a právnej zložitosti prejednávanej veci. Z tohto dôvodu sa svojho práva nie vlastnou vinou nevie domôcť zákonom predpokladaným spôsobom na príslušnom súde a je už viac ako desaťročie ponechávaná v stave právnej neistoty. Z uvedených dôvodov považuje ňou požadované finančné zadosťučinenie za primerané.

10. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania vrátane ich príloh a súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou a neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 24/2022).

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, za účinnosti ktorého napadnuté konanie začalo a ktorý súdom prikazoval, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov a vždy nariadiť aj nový termín pojednávania (§ 184 ods. 2 CSP).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 24/2022) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci a jej význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 477/2020, I. ÚS 24/2022).

16. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd na podklade obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že predmet napadnutého konania (určenie neplatnosti zhromaždení spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov a ich záverov a neplatnosti zmluvy so správcovskou spoločnosťou, pozn.) sa vyznačuje istou mierou skutkovej zložitosti. Okresný súd okrem odstraňovania väd žaloby sa v priebehu napadnutého konania musel

vysporiadať nielen so skutkovými tvrdeniami sporových strán, ale aj s úmrtím žalovanej v 3. rade, či vstúpením žalovaného v 6. rade do likvidácie, ako aj s ukončením právneho zastupovania sťažovateľky. Ústavný súd však zároveň uvádza, že ani faktickou či právnou zložitosťou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania.

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Ústavný súd síce nezistil z jej strany také závažné skutočnosti, ktoré by podstatným spôsobom ovplyvnili to, že napadnuté konanie trvá takmer 13 rokov bez vydania meritórneho rozhodnutia, nemožno však opomenúť, že keby sťažovateľka poskytovala súdu väčšiu súčinnosť, čo bolo jej povinnosťou, a napríklad podala jasnú a zrozumiteľnú žalobu, požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a doložila potrebné doklady spolu s podaním žaloby a plnila si dôsledne svoju povinnosť tvrdenia a najmä dôkaznú povinnosť, mohlo konanie prebiehať plynulejšie. Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

18. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov uskutočnených okresným súdom, reflektujúc obsah súdneho spisu a priebeh napadnutého konania, ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie bolo už od jeho začatia poznačené pomalosťou okresného súdu, keď až po roku od žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie jej právneho zástupcu vyzval sťažovateľku na dokladovanie majetkových pomerov a následne jej priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil jej právneho zástupcu, pričom prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 13. apríla 2015, t. j. až po viac ako piatich rokoch od podania žaloby. Taktiež nie je akceptovateľné, aby sa prejednávacia vec meritórne nerozhodla ani na prvom stupni po viac ako 10 rokoch od začatia konania.

19. Z priebehu napadnutého konania vyplýva, že v procesnom postupe okresného súdu sa aj následne opakovane vyskytovali obdobia neodôvodnenej nečinnosti, a to od 10. januára 2014 do 18. júla 2014, od 21. júla 2014 do 3. februára 2015, od 11. februára 2016 do 3. novembra 2016, od 3. novembra 2016 do 7. septembra 2017, od 22. novembra 2019 do 30. júla 2020 a od 6. novembra 2020 do 11. novembra 2021, keď okresný súd nevykonal v napadnutom konaní žiadny úkon. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu a ani po zmene zákonného sudcu od júna 2019 sa súdu nedarí vo veci posunúť k vydaniu meritórneho rozhodnutia a podľa aktuálneho zistenia ústavného súdu tomu nebude ani v blízkej budúcnosti, keď termín pojednávania nariadený na 20. máj 2022 bol odročený na 12. júla 2022 a súčasná zákonná sudkyňa navyše odchádza na Krajský súd v Bratislave.

20. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd okrem období neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu zistil aj značnú mieru jeho nesústredeného a neefektívneho postupu, keď napríklad rozhodol o zastavení konania a o čiastočnom odmietnutí žaloby sťažovateľky a tieto rozhodnutia boli odvolacím súdom zrušené.

21. V kontexte uvedeného ústavný súd pripomína, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho nesústredenou a neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, I. ÚS 269/2021). V tejto

súvislosti treba okresnému súdu tiež vytknúť, že nepostupuje dôsledne podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku a nevyužíva jeho prostriedky, ako je napríklad dôsledné vyžadovanie plnenia si prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany od sporových strán (§ 150 CSP) a zásada sudcovskej prospektívnej koncentrácie (§ 153 v spojení s § 470 ods. 1 a 2 CSP).

22. K argumentácii okresného súdu odôvodňujúcej absenciu súdnych pojednávaní kvôli existencii objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) dáva ústavný súd do pozornosti, že pochopiteľne prihliada na túto objektívnu skutočnosť (predmetné ústavný súd zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020 či I. ÚS 109/2021, pozn.), avšak v okolnostiach danej veci musí zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v rokoch 2020 a 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (od konca decembra 2009, pozn.) na to, aby v prejednávanej veci rozhodol.

23. K obrane okresného súdu, že na celkovú dĺžku konania a sťažovateľkou namietanú nečinnosť okresného súdu mala vplyv enormná zaťaženosť zákonného sudcu, resp. zákonnej sudkyne, ústavný súd konštatuje, že predmetné tvrdenie síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní. Ústavný súd neposudzuje, či ku zbytočným prieťahom v konaní došlo v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu a následného veľkého počtu vecí pripadajúcich na sudcu alebo v dôsledku subjektívnych príčin na strane sudcu a vedenia súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 totiž zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali prostredníctvom orgánov riadenia príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (III. ÚS 694/2016, I. ÚS 271/2021). Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (II. ÚS 825/2015). Prijatie takýchto opatrení zo strany okresného súdu však absentuje. Prednesenú obranu okresného súdu preto nebolo možné zohľadniť.

24. S prihliadnutím na uvedené zistenia (body 16 až 21) ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľky nepochybne došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení namietaných práv prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu).

26. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré požadovala vo výške 10 000 eur. Uvedené odôvodňovala primárne už samotnou dĺžkou napadnutého konania, keď po dobu viac ako 10 rokov nebolo okresným súdom vydané žiadne meritórne rozhodnutie, a tiež opakovanou a dlhotrvajúcou nečinnosťou okresného súdu ponechávajúcou ju v stave právnej neistoty viac ako desaťrošie.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie obdobia úplnej a neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v rámci napadnutého konania v celkovom trvaní presahujúcom štyri roky a jeho nesústreďenej a neefektívnej činnosti v ňom, ktorá tiež výrazne prispela k celkovej dĺžke trvania konania o uplatnenom žalobnom návrhu sťažovateľky presahujúcej dvanásť rokov. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti prihliadal aj na to, že sťažovateľka sa svojím postupom a konaním čiastočne pričínila o nemožnosť rozhodnúť vo veci či vykonať úkony potrebné k vydaniu rozhodnutia vo veci. Ústavný súd nemohol ponechať bez povšimnutia ani vlastnú rozhodovaciu činnosť (konania vo veciach sp. zn. II. ÚS 365/2018 a I. ÚS a sp. zn. 29/2020), z ktorej mal preukázané, že sťažovateľka podala v roku 2009 na okresnom súde niekoľko nie celkom úspešných žalôb so „špeciálnym“ petitom v súvislosti so správou domu, ktorého je obyvateľkou, ako napríklad žalobu „o určenie povinnosti ukončiť všetky zmluvy zabezpečujúce prevádzku bytového domu“ (konanie bolo vedené pod sp. zn. 10 C 162/2009) alebo „o určenie povinnosti dodržiavať zákony, určenie neplatnosti nezákonných postupov a zmlúv, vyplatenie mzdy, majetkovej a nemajetkovej ujmy, zákazu činnosti, určenie povinnosti vlastníkom bytov správať sa zodpovedne, určenie

povinnosti vrátiť kľúč od spoločného priestoru bývalou upratovačkou“ (sp. zn. 26 C 264/2009), ktoré taktiež trpia vadami podania. Napriek tomu hlavnou príčinou prietáhov v tých veciach bola, ako aj v tu prejednávanvej veci, neefektívna činnosť a miestami najmä nedôvodná nečinnosť okresného súdu, ktorý navyše v danej veci ešte ani len meritórne nerozhodol. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

29. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 615,39 eur (bod 4 výroku nálezu).

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie repliky k vyjadreniu okresného súdu). Celkovo tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania v sume 615,39 eur.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu